

KINO

Mojca si je izbrala mesec avgust za svoje — zaslužene! — počitnice. Te počitnice pa seveda odpirajo vrata v navidez skrivne prostore meditiranja o prihodnosti tega našega (edinega v Jugoslaviji!) otroškega kinematografa. Kajpada imamo v mislih hudo neslavno prihodnost, ki jo brezupno ponuja »programska politika« jugoslovanskih filmskih uvoznikov: nihče več namreč ne kupuje otroškega filma. Ne pravljice (ki jih imajo n. pr. Rusi na tone!), ne animacije ali risanke (ki jih seveda že lep čas ne delajo le Američani pod razkošno streho Disneylanda, ampak tudi filmsko »manj razvpiti« narodi, kot so Madžari, Čehi s svojo dolgoletno tradicijo, pa Francozi s svojimi Asterixi, pa Belgijci s Štrumpfi itd.) in ne čisto navadne otroške zgodbe ali »otroške filme«, v katerih so glavni junaki pač otroci. Kaj torej s tem našim šišenskim in ljubljanskim in ne nazadnje tudi slovenskim kinematografskim biserom? Vsekakor nekaj drži: OTROŠKI KINO MOJCA mora ostati tam, kjer je in tak, kakršen pač za zdaj je! Za letošnji jesensko-zimski filmski spored se bomo malo ozrli po Kinoteki in tam zbrskali kaj primernege, med repri-zami pa seve poiskali filme, ki so še »v licenci« in jih ponavljali vse dotlej, dokler bo še kaj upanja na nov in svež otroški filmski spored. Nekaj torej zadržno velja: OTROŠKEGA KINA MOJCE ne bomo ne zapirali in ne »oddajali v najem«. Ob njem pa seveda razmišljamo o morebitnem sodelovanju s (stari)m Pionirskim domom in o kombiniranju filmskega in vsega drugega otroškega programa, kot so n. pr. gledališke igrice, pripovedovanje pravljic skupaj s filmskimi risankami itd. Pri tem pa bi ljubljanskim Kinematografom bilo nadvse všeč, če bi mu tudi bralci »Javne tribune« priskočili na pomoč, kakorkoli že: s pametnim nasvetom glede bodoče programske »politike«, z morebitnimi predlogi, kako ohraniti pri življenju ta edini filmski hram, namenjen izključno našim malčkom itd. Veseli bodo vsakega predloga, ki ga lahko v pisni obliki pošljete tudi na »Našo tribuno« ali pa kar vržete v »tribunino« omarico na občini. Morda pa bi z »viribus unitis« lahko našli pametno rešitev za kinematografsko ladjico, ki pomalem tone!

Rekli smo: dolgo in vroče filmsko poletje. V novinarskem žargonu: obdobje kislih kumaric. Resda ne vem, kaj je v (kislih) kumaricah tako slabega, razen kislega okusa. Tega (okusa namreč) pa bi se radi izognili pri novinarskem opisovanju (in priporočanju) filmov, ki si bodo sledili v tem dolgem vročem poletju v kinu šiška.

Veterinarski zavod
Ljubljana
Oddelek za zdravstveno
varstvo živali

DEŽURNA LISTA ZA AVGUST 1985

Sprejemanje vseh naročil od 6.30 do 20. ure (tudi ob sobotah in nedeljah) na telefonski številki 482-912 in 484-292.

Od 20. do 6.30 ure na telefon dežurnih veterinarjev po naslednjem razporedu:

od 3. do 10. avgusta Briški Franci, 570-043

od 10. do 17. avgusta Kastelic Jure, 264-625

od 17. do 24. avgusta Tomšič Jože, 59-494

od 24. do 31. avgusta Jerše Bogdan, 262-076

Dolgo vroče filmsko poletje...

Se prej pa tradicionalna novica: »Javna tribuna« je — v enakem kvalitnem razmerju kot vsa druga slovenska sredstva javnega obveščanja! — tudi letos uradno akreditirana na 32. festivalu jugoslovanskega igranega filma v Pulji (ali v Pulju, kot to radi poudarjajo jezikovni komunalci). Skratka: tam bo, v puljski Areni, videla bo — po svojem zastopniku! — vseh 27 filmov, nekaj v slovitnem amfiteatru, nekaj pa v dvoranah kina Beograd. Videli bomo tudi 5 slovenskih filmov, od katerih zdaj poznamo že Ranflov LUBEZEN, ki jo je Ljubljana že videla (27 tisoč gledalcev), nato Matjaža Klopčiča DEDIŠČINO, družbenopolitično fresko, družinsko »trboveljsko« kroniko do zadnje vojne, potem nov slovenski »modernistični« eksperiment Francija Slaka, imenovan BUTNSKALA, baje »globalna metafora o družbenih deviacijah«, potem Filipa Robarja-Dorina dokumentarno-igrani film OVNI IN MAMUTI o »ljubljskih« Bosancih ter končno drugi celovečerni film našega šiškarja, režiserja Jožeta Pogačnika NAŠ ČLOVEK po scenariju Janeza Povšeta (ki pa žal seveda ni šiškar) — torej film »o dramatičnih dogodkih našega vsakdana, predvsem o nekem odžaganem direktorju...« itd. No, o tem, kako so slovenski filmi »odmevali« tudi na ogromnem arenškem platnu, bomo še poročali.

Zdaj pa še malo o filmskem sporedu v kinu ŠIŠKA! Z ameriškim pustolovskim filmom NEONSKA DŽUNGLA (režija James Fargo, glavna vloga Chuck Norris, sicer tudi ameriški prvak v borilnih veččinah) uvajamo »vročinski kino-val«. Distribucija Inex film je ponovno odkupila licenco, kino Šiška pa v avgustu prikazal enega prvih filmov slovitega BRUCE LEE-ja, hongkonški akcijski film ZMAJ BRUCE LEE, v katerem se nam bo ponovno predstavil zdaj že pokojni mojster kung-fuja, neponovljivi Bruce Lee z vlogo bojevnika, imenovanega Zmaj! Puščavske avanture, tatvine in — seveda! — ženske so glavna preokupacija režiserja Paola Heuscha v italijansko-egiptskem filmu RAFALI V PUŠČAVI, kjer glavni vlogi igrata Robert Hoffman in Marilu Tolo. Francoska kriminalka SOKOL NAPADA režiserja Paula Boujenaha predstavlja znanega igralca Francisa Husterja v vlogi Franka Zodiaka, imenovanega »Sokol«, bivšega slovitega policista, ki ima »svoja pravila igre« z gangsterji. Film, ki bo zadovoljil še tako zahtevnega ljubitelja tipične in že kar žanrske francoske filmske kriminalke.

Potem pa malo smeja za ljubitelje Buda Spencerja v reprizi PAR-NEPAR in pa ameriški akcijski film NAVAHO GROM Larryja Ludmana z Markom Gregoryjem v glavni vlogi. Povejmo, da je Navaho Grom Indijanec, ki je zamenjal tomahawk s — strojničol

Želimo vam tudi v naših kino dvoranah ob kislih kumaricah — klimatsko hlajenje!

Tradicionalna japonska umetnost izdelovanja lutk

Lutke Kimekomi v Goričanih

(mo) — V muzeju Goričane je odprta razstava lutk KIMEKOMI, ki so izdelane po tradicionalni metodi izdelovanja lutk, ki je vsaj toliko stara kot Japonska. Te lutke pa niso prišle v muzej iz Japonske, ampak jih je izdelala T. Kaprol, ki ima diplomu edine šole za izdelovanje teh lutk. Zanimivo je, da je tudi edina Evropejka, ki ima to diplomu. Te lutke imajo poseben pomen in mesto v kulturnem izročilu in življenju Japoncev tisočletja nazaj in tudi danes. Lutke so povsem ročno delo in so izdelane iz materialov, ki se že od začetka izdelovanja teh lutk niso spremenili, prav tako pa tudi ne postopki izdelave.

Ob tej priložnosti so v Goričanih prikazali tudi filme o japonski tradicionalni umetnosti.

Ansambel Vita Muženiča

Glasba, ki veselje vrača

Pogovori z Vitom Muženičem, vodjem znanega narodnozabavnega ansambla, so vedno polni zanimivosti in novic. Tokrat mi je bilo v veselje ansambel poslušati v zelenem Mostecu, kjer je že četrtrič nastopil v okviru prireditve Društva za pomoč duševno prizadetim. Tisto, kar je bilo v lepem dopoldnevu videti tam, je zanesljivo dokaz, kako glasba veselje vrača, kako zna najti pot do src, kako je mogoče docela zlahka nasmejati obraze. Kako dolgo že ansambel sodeluje z društvom?

»Pobuda je bila zelo enostavna. Društvo ima predsednika Iva Škofa, izjemno razgledanega, dobrosrčnega in sposobnega človeka, ki nas je pač pobaral in mi smo seveda pristali. Prvič smo sodelovali leta 1980 v Cankarjevem domu, potem navedli prave prisrčne človeške stike, sprejeli so nas in tako smo mi njihovi, oni pa naši.«

Življenje sestoji iz sprejemanja in dajanja in Vito Muženič in njegovi fantje se temu ne upirajo. Posebej ne, če lahko osrečijo tiste, ki niso prav nič krivi za položaj, v katerem so se znašli.

Pred kratkim je ansambel gostoval tudi na Čehoslovaškem, natančneje v Bratislavi. Teden dni so muzikanti krasili teden slovenske kulture in kulinarike, višek tistih dni je bil 18. maj:

»Nastopili smo na hribu nad Bratislavo, posejanem s številnimi brunaricami, in pred nekaj tisoč veseljaki ob pečenem volu, pravih potokih odličnega češkega piva ter slovenski glasbi resnično uživali. Tako mi kakor Slovaki. Našo glasbo so neverjetno lepo in z zanimanjem sprejeli. Nasploh je sicer znano, da so Čehi in Slovaki sila glasbeno izobražen narod. To se je denimo pokazalo, ko so neko skladbo poslušali v sredo in jo ponovno celo po nalogu, zahtevali v petek. Doživeli smo tudi nekoliko protokola, saj nas je tam poslušal tudi češki zunanji minister.«

Obiskovalcev je bilo res veliko, pogosti so bili tudi naši ljudje, ki so se na Čehoslovaškem mudili poslovno ali pa v okviru imenovanega tedna.«

Vita Muženiča sem tudi vprašal, kako je z našimi prireditelji, posebej hotelskimi organizacijami v notranjosti dežele ob slovenski obali. Malce grenko se je nasmejalo:

»Največ to zvrst glasbe iščejo hoteli ob dalmatinski obali, najbrž zavoljo nemških gostov. Pri nas v Sloveniji pa na tem področju še ni opaziti prav nobenih večjih

premikov. Zalostno je tudi, da v Ljubljani še vedno nimamo lokala, kjer bi lahko kdorkoli poslušal to zvrst glasbe, da o drugih slovenskih mestih sploh ne govorimo. Vsa stvar je torej ostala še vedno zgolj pri plašnem šepetanju.«

Tu bi se resnično morali vprašati, kaj storiti? Ali je prav, da je mogoče najti zdaj že specializirane lokale te vrsti ob, denimo, Bodenskem jezeru, v Nemčiji in marsikje po Avstriji, pri nas, od koder ta zvrst glasbe izhaja, pa le čuden odnos. No, zatajili pa niso drugi prireditelji, železno zvestobo tej vrsti glasbe pa kažejo predvsem gasilci širom po naši deželi in tudi zagnani pesalci se ji ne odrekaajo. Kakorkoli že, prav čudno, da ni na tem področju nikakršnih premikov v glavah hotelskih direktorjev. In kje vse bo gostoval ansambel »Vita Muženiča«?

»Precej dela se nam je nabralo, menim, da bomo tako kakor vsako leto doslej, tudi letos prekrizarili našo ožjo domovino po dolgem in počez. Nemara za kak dan pokukamo tudi prek meja.«

Tokrat sva z Vitom nekoliko manj razpravljala o samem glasbenem delu z novimi vižami, priredbami, snemanji. Zdaj je čas javnega nastopanja in vsi drugi posli so odloženi na jesen, čeprav glasbeniku v nekih določenih trenutkih tisto, kar v srcu nosi, ne sme uiti v pozabo. Takrat Vito Muženič zanesljivo sede za klavir in s črnimi notami zapiše na bel papir. Več o snovanju novega in lepega pa bomo zapisali kdaj drugič.

Bogomir Šefic

Delovne ljudi in občane obveščamo, da so se krajevna skupnost in družbenopolitične organizacije Dolomitskega odreda preselile v nove prostore na Brilejevi ulici 8.

Telefonska številka ostane ista in sicer 571-148.

Nekaj drobtinic iz preteklosti in sedanosti

TOŠKO ČELO

22

Ozemlje šišensku občine obsega precej hribovitega sveta, ki nam v času počitnic nudi dovolj priložnosti za prijetne izlete v neokrnjeno naravo. Prav gotovo spada med te zanimive točke tudi Toško čelo, nekaj nad 560 metrov visok hrib, na katerega se vam ne bo težko povzpeli. Kljub precej strmi gorski cesti se prav do vrha lahko »priklopljete« — če že pešačiti ne marate — z avtom, motorjem, tudi s kolesom, a bolj težko, in celo Tomosov avtomatik vas ne bo pustil na cedlu.

Do Toškega čela najlaže pridemo po cesti iz Šentvida preko Pržanja, Dolnic in Glinice ali iz Podutika. Obe poti se že pred spodnjim koncem naselja združita ter peljeta do vrha prevala. Tu je križpotje, blizu

Pogled s Toškega čela na belo Ljubljano

katerega so že prve hiše Toškega čela in ob katerem se del poti prevesi navzdol proti Dobrovi, drugi pa navzgor do jedra vasi Toško čelo, ki je oddaljeno doobre tri kilometre. Toško čelo torej ni strnjeno naselje, pač pa tvori ta kraj dvoje manjših zaselkov, od katerih šteje vsak le po nekaj hiš. Poleg starih domačij, ki so se včasih preživljale pretežno s kmetijstvom in ena tudi z gostilno, je mlajši rod postavil nekaj novih poslopij. Za nameček pa je v vasi še peščica vikendov, ki so razmetani po hribu, ter kočja lovske družine Toško čelo.

V starih listinah je Toško čelo zapisano kot TOSTO ZHELO, TOUSTO CELLO, torej debelo čelo, tako že beseda nakazuje obliko tega hriba. V knjigi fevdov je kraj označen z nemškimi izrazoma VAISTN HIRN, kar nekako ustreza pomenu slovenskega izvornika. Ime naselja nekateri izgovarjajo napačno: Turško čelo. Pripovedka sicer res govori o tem, da so do tod pridivljali Turki. Ena izmed domačink je njihovem poglavarju med spanjem zabila žebelj v čelo, zaradi česar naj bi kraj dobil ime Turško čelo. Vendar za to zgodbo ni trdnih zgodovinskih osnov, zato je bolje, če kraj poimenujemo tako, kot je dejansko pravilno. Toda če že za Turke ne moremo ugotoviti, ali so res bili na Toškem čelu ali ne, pa lahko z

gotovostjo trdimo, da so v času zadnje vojne bili tu kar dvojni zavojevalci, nič kaj bolj prizanesljivi od Turkov. Čez vrh Toškega čela je namreč potekala nemško-italijanska meja. Ozemlje, kjer so postavljene domacije je pripadalo Italiji. Okupatorji so marca 1943 naselje požgali, prebivalce pa pregnali. Po vojni so se ljudje vrnili ter vas nanovo pozidali, zato starih, tipičnih slovenskih domačij ni več moč najti.

Prebivalci Toškega čela imajo posebno ime. Pravijo jim »Tošnarji«. Od tega naziva menda izhaja tudi priimek Tošnak ali Tošnjak, ki pa ga v kraju samem ni več zaslediti, ohranil pa se je v okoliških vaseh.

V spodnjem zaselku Toškega čela pa že od nekdaj krajujejo tri domačije: Krasec, Prevalnik in Kozamernik, ki se jim je pozneje pridružil še Hribovček. Nekdaj so bile to le male lovske kočje gradu Ceplje. Ta je stal nedaleč stran na pobočju sredi gozda. V bistvu je bil to lovski dvorec, kajti gozdovi vsenaokrog so bogati z divjacinjo. Grad Ceplje (Zhepie) omenja tudi Valvasor v znarneniti knjigi »Slava vojvodine Kranjske« iz leta 1689. V tistem času je bil ravno obnovljen, potem ko je pred leti vanj treščila strela ter ga precej razdejala. Imel je značilno podobo plemiškega dvorca. Vse do 18. stoletja je menjal lastnike, dokler ni razpadel. Njegova posestva so priključili bokaški graščini, iz ostankov zidovja pa je zgrajena marsikatera hiša iz okolice — vse tja do Dobrove.

V zgornjem zaselku Toškega čela so bile še konec prejšnjega stoletja zaporedne hišne številke do šestice, hiše v spodnjem zaselku pa od sedem do deset. Vendar je zanimivo, da se pri hišah spodnjega zaselka v listinah ne navaja krajevno ime Toško čelo, ampak Ceplje. Današnje Toško čelo je torej sestavljeno iz dveh zaselkov: Toško čelo in Ceplje, ki sta bili včasih samostojni vasi. Čeprav sta po zemljepisni legi ločeni še vedno, pa je novejši čas razlike med njima zabrisal ter ju skupno poimenoval Toško čelo. Pa tudi tu ni prišlo do doslednosti, kajti zgornji konec še vedno nosi ime Toško čelo, medtem ko spodnji, ob cesti na Dobrovo, že spada v ulični sistem Ljubljane. Zdaj je tu Cesta A. Bitenca, ki se začne že v Podgori pri Šentvidu in doseže konec pri Kozamernikovi hiši.

Če se za konec še malo povrnemo h gradu Ceplje, ne bo odveč tale nasvet: z izleta na Toško čelo se nikar ne vračajte v poznih večernih urah, kajti utegne se zgoditi, da vas bodo preganjali strahovi. Nekdanji graščak je bil namreč zelo krut in brezobziren do svojih tlačanov in celo do svoje družine. Vendar tega, ali hodi »nazaj strašit« on ali kdo od njegovih podložnikov, vam domačini, ki se radi porazgovorijo s preteklosti domačega kraja, ne bodo vedeli povedati. Zagotovo pa vam »strahov« ne bodo zaračunali v turistično ponudbo, pa čeprav smo že na Gorenjskem.

Andrej Mrak